

V L A A M S P A R L E M E N T

Zitting 2004-2005

15 februari 2005

HANDELINGEN

COMMISSIEVERGADERING

COMMISSIE VOOR ALGEMEEN BELEID, FINANCIËN EN BEGROTING

Vraag om uitleg van de heer Ludo Sannen tot de heer Dirk Van Mechelen, Vlaams minister van Financiën en Begroting en Ruimtelijke Ordening, over het fiscale gunstregime voor terreinwagens

Vraag om uitleg van de heer Steven Vanackere tot de heer Dirk Van Mechelen, Vlaams minister van Financiën en Begroting en Ruimtelijke Ordening, over de negatieve gevolgen voor de culturele sector van de laattijdige betaling van subsidies

Commissie voor Algemeen Beleid, Financiën en Begroting

Dinsdag 15 februari 2005

Voorzitter: de heer Sven Gatz

– *De vraag om uitleg wordt gehouden om 14.20 uur.*

Vraag om uitleg van de heer Ludo Sannen tot de heer Dirk Van Mechelen, Vlaams minister van Financiën en Begroting en Ruimtelijke Ordening, over het fiscale gunstregime voor terreinwagens

De voorzitter: Aan de orde is de vraag om uitleg van de heer Sannen tot de heer Van Mechelen, Vlaams minister van Financiën en Begroting en Ruimtelijke Ordening, over het fiscale gunstregime voor terreinwagens.

De heer Sannen heeft het woord.

De heer Ludo Sannen: Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, terreinwagens kunnen momenteel fiscaal als lichte vrachtwagen worden ingeschreven. Daartoe volstaat het aan beperkte technische voorwaarden te voldoen, zoals een scheiding tussen het laadgedeelte en de voorste zitplaats. Dit is voordelig voor de bezitters, aangezien ze geen belasting op de inverkeersstelling (BIV) en een lagere verkeersbelasting moeten betalen. Ook inzake aftrekbaarheid van BTW en beroepskosten zijn er voordelen. Het spreekt voor zich dat velen bereid zijn die kleine technische inspanning te doen om minder belastingen te betalen. De Vlaamse overheid ontvangt dus minder belastingen door het ontbreken van de belasting op inverkeersstelling en de lagere verkeersbelasting. De aftrekbaarheid van BTW en beroepskosten zijn federale materie.

De federale regering wil dergelijke terreinwagens, die als een lichte vrachtwagen worden beschouwd, niet meer in aanmerking laten komen voor het fiscale gunstregime. Een en ander houdt immers een oneigenlijk gebruik in van de tegemoetkoming aan

echte lichte vrachtwagens. Dergelijke terreinwagens verbruiken trouwens veel brandstof en zijn heel milieuvervuilend. Daarom is enig gunsttarief onverantwoord. Bovendien is het onrechtvaardig dat iemand met zo'n dure wagen minder belastingen betaalt dan de andere bezitters van personenwagens.

De federale minister van Financiën heeft daarover overleg aangekondigd met de gewesten. Sinds het Lambermontakkoord zijn de gewesten immers bevoegd voor de heffingsgrondslag of de belastbare basis. Volgens de federale minister kan de nieuwe regeling ten vroegste in 2006 van start gaan. Ik veronderstel dat de Vlaamse Regering dus binnenkort mee aan tafel zal zitten, zo dat al niet gebeurd is.

Mijnheer de minister, bent u het als Vlaams minister van Financiën eens met uw federale collega om een einde te maken aan dit fiscale gunstregime? Welk standpunt zult u innemen bij de gesprekken met de andere overheden? Welk effect zal de nieuwe regeling hebben op de inkomsten van het Vlaamse Gewest, inzake de belasting op de inverkeersstelling en de verkeersbelasting? Welke middelen loopt Vlaanderen mis door dit oneigenlijk gebruik van de tegemoetkoming? Vanaf wanneer kan, voor de Vlaamse Regering, de nieuwe regeling ingaan?

De voorzitter: De heer Strackx heeft het woord.

De heer Felix Strackx: Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, wat betekent de verkeersbelasting en de BIV voor u? Is dat een retributie voor het gebruik van de wegeninfrastructuur? Is het een compensatie voor de slijtage aan de wegeninfrastructuur? Is het misschien een luxetaks voor het bezit van een luxeobject? Is het eventueel een belasting op de milieuvervuiling? Is het een combinatie van al deze factoren?

Strackx

De basis voor de huidige heffingsgrondslag zijn de cilinderinhoud en het vermogen. Indien de heffing een retributie was voor het gebruik van de wegen, dan zou het afgelegde aantal kilometers de heffingsgrondslag moeten zijn. Indien het een compensatie was voor de slijtage van de wegen, dan zou opnieuw het aantal kilometers en eventueel het gewicht van het voertuig de grondslag moeten zijn. Indien het een luxetaks was, dan zou de prijs bepalend moeten zijn. Indien het een milieubelasting was, dan zou de uitstoot van vervuilende stoffen de heffing moeten bepalen. Een belasting heffen op de cilinderinhoud en het vermogen van de wagen was destijds misschien relevant, vandaag is dat compleet absurd en op geen enkel objectief criterium gebaseerd.

Bent u bereid, mijnheer de minister, om kritisch en creatief na te denken over een hervorming van de verkeersbelasting en de BIV?

De voorzitter: Minister Van Mechelen heeft het woord.

Minister Dirk Van Mechelen: Mijnheer de voorzitter, dames en heren, de terreinwagens of de 4x4's konden in de voorbije maanden – niet in het minst naar aanleiding van het autosalon – op heel wat mediabelangstelling rekenen. Ze werden als het ware verheven tot een politiek thema.

Door sommigen worden deze wagens verguisd, door anderen geprezen omwille van hun veilig weggedrag in alle omstandigheden en door nog anderen worden ze nagestreefd als het ultieme statussymbool. Ik laat de polemiek tussen voor- en tegenstanders voor wat ze waard is. Het is aan de verkeersdeskundigen en technici om de wetenschappelijkheid van die argumenten na te gaan en om ons hun standpunt mee te delen. Het is mijn verantwoordelijkheid om een rechtvaardige en een verantwoorde fiscale behandeling van deze voertuigen na te streven.

Het fiscale aspect is – zoals de heer Sannen in zijn vraag formuleerde – deels federale en deels regionale materie. De twee zijn vanzelfsprekend bijna onlosmakelijk met elkaar verweven. De inschrijving van de voertuigen bij de DIV, hun fiscale behandeling inzake personenbelasting en BTW, de aanvullende verkeersbelasting onder meer op

LPG-voertuigen en de accijnscompenserende belasting op dieselveertuigen worden vandaag gekwalificeerd als fiscale kwesties. De kwalificatie van de voertuigen op het vlak van de BIV is zoals gezegd een regionale aangelegenheid. We moeten om te beginnen de zaken scherpstellen zodat we weten waarover we praten. Ik heb daartoe samen met de administratie een aantal voorbeelden uitgewerkt.

De eerste vraag in dit debat is de vraag: wat is een lichte vrachtwagen? Vooraleer het op de openbare weg mag rijden, moet elk motorvoertuig eerst in het repertorium van de voertuigen van de DIV bij de FOD Mobiliteit en Vervoer worden ingeschreven. Het KB van 15 maart 1968 bepaalt de technische eisen waaraan de auto's, hun aanhangwagens, hun onderdelen en hun veiligheidstoebehoren moeten voldoen. Dit KB maakt een classificatie van de verschillende voertuigen. Een daarvan is de classificatie 'lichte vrachtwagen', de zogenaamde categorie N1. Dit is een auto die gebouwd en opgevat is voor het vervoeren van zaken waarvan de hoogste toegelaten massa de 3.500 kilogram niet overschrijdt.

De technische evolutie in de auto-industrie en de Europese regelgeving betreffende technische kenmerken van voertuigen, namelijk de nieuwe richtlijn 98/14 van de Europese Commissie van 6 februari 1998, hebben ertoe geleid dat de omschrijving van lichte vrachtauto in 2003 werd versoepeld. Een lichte vrachtauto kan een of twee rijen zetels hebben. Dergelijke lichte vrachtwagen kan worden aangeschaft in oorspronkelijke constructie, maar ook een personenauto kan tot lichte vrachtwagen worden omgevormd mits akkoord van de constructeur en een nieuwe inschrijving bij de DIV.

Een cruciaal element van de lichte vrachtwagen is de lengte van de laadruimte. Die moet, gemeten in de langsrichting van het voertuig op een hoogte van 20 centimeter boven de vloer, minstens gelijk zijn aan 50 percent van de lengte van de wielbasis, namelijk de afstand tussen twee assen. Sinds 1 mei 2003, dus als gevolg van de aanpassing aan de nieuwe Europese richtlijn, volstaat het voor voertuigen met een dubbele cabine dat de lengte van de laadruimte gelijk is aan 30 percent van de wielbasis. De wand mag verplaatsbaar zijn. De 30-percentregel geldt dan in de meest naar achteren geschoven stand.

Van Mechelen

Uit deze technische omschrijvingen volgt dat terreinwagens en enkele grotere monovolumes door een kleine aanpassing van de afscheiding van de laad- met de passagiersruimte, als lichte vrachtwagen kunnen worden ingeschreven. Ik geef enkele voorbeelden van auto's die niet meteen het beeld van een typische camionette oproepen. Het valt bovendien op dat het niet uitsluitend gaat om luxeterreinwagens, maar ook over monovolume familie wagens: de Chrysler Voyager, de Citroen C8, de Jeep Grand Cherokee, de BMW X5, de Nissan Terrano en X-trail, de Opel Frontera, de Suzuki Grand Vitara, de Landrover, de Mercedes uit de serie ML en G, de Mitsubishi Pajero, de Volkswagen Touareg en de Porsche Cayenne.

Wat zijn de fiscale gevolgen van de kwalificatie van deze voertuigen als lichte vrachtwagen? Ik ga eerst in op de personenbelasting. Voor het woon-werkverkeer kan men de werkelijke kosten aftrekken. Voor lichte vrachtwagens geldt de gebruikelijke forfaitaire aftrek van 0,15 euro per kilometer niet. De kosten met betrekking tot de overige beroepsverplaatsingen die in principe ten belope van 75 procent aftrekbaar zijn, zijn voor lichte vrachtwagens voor 100 procent aftrekbaar. Een investeringsaftrek is niet mogelijk voor gewone personenwagens, maar wel voor een lichte vrachtwagen.

Dan ga ik dieper in op de BTW. De BTW op de levering van personenwagens is normaal voor maximaal 50 procent aftrekbaar. Voor lichte vrachtwagens geldt als principe dat de BTW voor 100 procent aftrekbaar is. Voor de BTW bestaat echter een administratieve omzendbrief met een aparte, strengere definitie van het begrip 'lichte vrachtwagen'. Voor de BTW moet de laadruimte nog steeds 50 procent van de wielbasis bedragen en dus niet de versoepelde 30 procent, zoals die geldt voor de BIV. De monovolumes en terreinwagens die nu bij de DIV als lichte vrachtwagen kunnen worden ingeschreven, voldoen daar niet noodzakelijk aan. Dit is dus een strengere regeling.

Personenauto's worden belast op basis van het vermogen van de motor, de zogenaamde fiscale PK. Voor lichte vrachtwagens daarentegen betaalt men een vast bedrag per 500 kilogram, de zogenaamde maximale toegelaten massa. We hebben een paar voorbeelden uitgewerkt om u een idee te geven. De jaarlijkse verkeersbelasting voor een voertuig

zoals de Volkswagen Touareg, turbodiesel-injectie met 2.500 cc kost de eigenaar 730 euro als personenwagen tegenover 106 euro als lichte vrachtwagen. Voor een Porsche Cayenne als personenwagen belast, is normaal 1.800 euro verkeersbelasting verschuldigd. Bij taxatie als lichte vrachtwagen is dat slechts 106 euro. Inzake de BIV is het voordeel allicht het grootst. De Volkswagen Touareg levert u bij inschrijving als personenwagen een BIV-aanslagbiljet op van 1.239 euro. Bij inschrijving als lichte vrachtwagen, wordt er geen BIV betaald. Voor de Porsche Cayenne als personenwagen wordt 4.957 euro betaald en als lichte vrachtwagen niets.

Als we dit willen aanpakken, moeten we een aantal zaken duidelijk stellen. Het bestaan van een fiscaal voordelig regime voor de lichte vrachtwagen heeft zijn oorsprong en geschiedenis. Er zijn dan ook nogal wat gerechtvaardigde gebruiken. Ik waarschuw er dan ook voor om het kind niet met het badwater weg te gooien. Laat me duidelijk zijn dat oneigenlijk gebruik niet kan. Het kan niet dat een 4x4 die is ingeschreven als lichte vrachtwagen, wordt gebruikt om de kinderen naar school te brengen. Aan dergelijke praktijk moet paal en perk worden gesteld. Een wijziging aan de modaliteiten van inschrijving bij de DIV is een federale bevoegdheid. Ik wijs er trouwens op dat een wijziging van de modaliteiten de zaken niet onmiddellijk zal vooruithelpen. Een strengere DIV-kwalificatie in België zou kunnen worden omzeild door het voertuig in een ander Europees land als lichte vrachtwagen te laten homologeren. Alle heil daarvan verwachten, is misschien iets te optimistisch.

Het is belangrijk dat we voor het verkrijgen van fiscale voordelen in een strengere definitie voorzien van het begrip 'lichte vrachtwagen' naar analogie met wat voor de BTW geldt, zonder dat we afbreuk doen aan de Europese richtlijn.

Het spreekt voor zich dat naar aanleiding van dit fenomeen er overleg werd gepleegd met de federale minister van Financiën. Een eerste overleg vond plaats op 6 december 2004. Vlaanderen heeft zeer duidelijk gesteld dat een wijziging aan de BIV of verkeersbelasting een regionale bevoegdheid is en dat dit alleen kan op voorwaarde dat daarover een samenwerkingsakkoord totstandkomt met de andere gewesten. Dat is de uitvoering van het Lambermontakkoord. De inkomstenbelasting, zoals de aftrek en inbreng van beroepskosten, is een

Van Mechelen

federale bevoegdheid. Het zou te gek zijn dat als we een strengere fiscale definitie zoeken van lichte vrachtwagens, we niet eerst proberen op dezelfde golflengte te geraken. Op die manier kunnen we voor de personenbelasting, BTW, verkeersbelasting en de BIV dezelfde definitie hanteren en het oneigenlijk gebruik van deze voertuigen proberen te voorkomen.

Het overleg van 6 december werd gevolgd door een nieuw overleg op het kabinet van minister Reynnders op 26 januari jongstleden. We zijn stilaan zover dat de regio's op dezelfde golflengte zitten over het feit dat een aanpassing van de heffingen voor BIV en verkeersbelasting een gewestelijke bevoegdheid betreft. Er is afgesproken dat de federale administratie in de loop van februari concrete tekstvoorstellen zou voorleggen en dat die dan opnieuw zouden worden besproken.

Aan dit dossier wordt ernstig gewerkt, zowel tussen de gewesten als met de federale overheid. We weten waaraan we willen sleutelen. De Vlaamse Regering heeft nog geen formeel standpunt ingenomen omdat we de teksten nog niet hebben gekregen. Als de teksten zijn toegekomen en door onze administratie zijn gescreend, zal ik een voorstel van standpuntbepaling voorleggen aan de Vlaamse Regering.

Als we een fiscale wijziging willen doorvoeren, dan moet dat op een beredeneerde manier gebeuren. Er groeit tussen de gewesten en de federale overheid een consensus dat een realistische datum van inwerkingtreding 1 januari 2006 is. Tegen dan kunnen we een faire bepaling hebben van wat het eigenlijk gebruik is van een lichte vrachtwagen, en op die manier een einde stellen aan het onrechtmatig gebruik van dergelijke voertuigen.

Er is gevraagd naar de budgettaire impact. We hebben de gewoonte om zo correct mogelijk proberen in te schatten wat dit kan betekenen, maar hier is dit niet vanzelfsprekend. Het is namelijk niet duidelijk wat het gedrag zal zijn. Als we de deur sluiten voor aankopen die geïnspireerd zijn door een fiscaal voordeel, dan is het koffiedik kijken hoeveel mensen er toch nog bereid zullen zijn om die wagen aan te kopen en de nieuwe fiscaliteit te betalen.

Ik heb het toch niet kunnen laten om een simulatie te maken en uit te rekenen wat dit zou op-

leveren als mensen toch beslissen zo'n wagen aan te kopen zonder fiscaal voordeel. In 2004 werden in België 7.000 nieuwe voertuigen ingeschreven als lichte vrachtwagen die bij een strengere definitie uit de boot zouden vallen, op een totaal van 50.000 nieuw ingeschreven lichte vrachtwagens. Dit zou voor het Vlaamse Gewest een potentiële jaarlijkse meeropbrengst betekenen van 6 miljoen euro.

Mijnheer Strackx, op uw vraag reageerden de andere commissieleden spontaan met een verwijzing naar het regeerakkoord. Daarin is opgenomen dat we in de loop van deze legislatuur overwegen om de verkeersbelasting en de BIV te hervormen. We zullen daarvoor zoeken naar nieuwe aanslag- en grondheffingsbasissen. Minister Van Brempt heeft naar aanleiding van haar beleidsnota Mobiliteit aangekondigd dat er een studie is besteld die moet duidelijk maken wat de overstap van de klassieke verkeersbelasting en de BIV naar het wegvignet zou betekenen. Laat ons die resultaten afwachten vooraleer in het water te springen.

Tijdens de bespreking van mijn beleidsnota heb ik aangekondigd dat dit voor mij een moment kan zijn om deze belastingen die een Vlaamse bevoegdheid zijn maar nog federaal worden geïnd, door het Vlaamse Gewest te laten innen.

Mijnheer Sannen, de besprekingen zijn bezig. Bij de begroting 2006 en het programmadecreet 2006 zullen we deze aangelegenheid definitief regelen, als ik mag vooruitlopen op een beslissing van de Vlaamse Regering

De voorzitter: De heer Sannen heeft het woord.

De heer Ludo Sannen: Mijnheer de minister, ik dank u voor uw duidelijke en uitgebreide antwoord. Deze regelgeving kan voor Vlaanderen budgettaire consequenties hebben. Het gaat mij ook om oneigenlijk gebruik. Ik wil op geen enkele manier ingrijpen op het eigenlijk gebruik van een lichte vrachtwagen.

U stelde dat u vooruitloopt op een beslissing van de Vlaamse Regering. Is het het standpunt van de Vlaamse Regering dat er sowieso moet worden gestreefd naar een strengere fiscale definitie om in te grijpen op het oneigenlijk gebruik en dat alleen de definitie nog moet worden bepaald?

Minister Dirk Van Mechelen: In politiek Vlaanderen en België zijn we het erover eens dat eigenlijk

Van Mechelen

gebruik van dit type lichte vrachtwagen goed is, maar dat oneigenlijk gebruik moet worden uitgesloten. De 4x4 kwalificeren als lichte vrachtwagen en dan gebruiken om de kinderen naar school te brengen, is een brug te ver. Naar aanleiding van de uitspraken van de federale minister die de zaak wou regelen, is er een standpuntbepaling geweest van de Vlaamse Regering. We hebben gesteld dat dit onze eigen fiscale bevoegdheid niet mag aantasten.

De heer Ludo Sannen: Ik heb uit uw antwoord begrepen dat daarover eensgezindheid is binnen de gewesten en dat er bereidheid is om tot een nieuwe definitie te komen. Als er geen overeenkomst kan worden bereikt met de federale overheid, kunnen de gewesten dan door middel van een samenwerkingsakkoord een nieuwe fiscale definitie opmaken waardoor het oneigenlijk gebruik aan banden wordt gelegd?

Minister Dirk Van Mechelen: We hebben er alle voordeel bij om dit over alle niveaus heen te regelen. Dit probleem moet correct worden opgelost. Ik ben voor rechtvaardige fiscaliteit en dus moet het overleg tot succes leiden.

De heer Ludo Sannen: Mijnheer de minister, ik hoop dat er een definitie komt in samenwerking met de federale overheid omdat dit de duidelijkheid voor de burger zal vergroten. Als dit echter niet lukt, dan kunnen de gewesten stappen zetten op het vlak van de verkeersbelasting en de BIV.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

Vraag om uitleg van de heer Steven Vanackere tot de heer Dirk Van Mechelen, Vlaams minister van Financiën en Begroting en Ruimtelijke Ordening, over de negatieve gevolgen voor de culturele sector van de laattijdige betaling van subsidies

De voorzitter: Aan de orde is de vraag om uitleg van de heer Vanackere tot de heer Van Mechelen, Vlaams minister van Financiën en Begroting en Ruimtelijke Ordening, over de negatieve gevolgen voor de culturele sector van de laattijdige betaling van subsidies.

De heer Vanackere heeft het woord.

De heer Steven Vanackere: Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, de jongste weken hoorde ik bij verschillende organisaties uit de culturele sector alarmkreten over de laattijdige uitbetaling van door de Vlaamse Gemeenschap beloofde subsidies. Ik haast me om de sfeer van mijn vraag toe te lichten. Ik weet natuurlijk dat de minister van Financiën niet individueel de overschrijvingsformulieren ondertekent, dan zou hij tot in de late uren aan het werk zijn. Ik wil wel peilen naar de oorzaken van de vertraging en ik zoek een perspectief voor oplossingen.

Dit gegeven is niet nieuw, 3 jaar geleden stelde mevrouw Van Hecke u een gelijkaardige vraag, waarbij ze aandacht vroeg voor belangrijke liquiditeitsproblemen in de cultuursector. Toen waren die in hoofdzaak te wijten aan de kinderziekten van het nieuwe boekhoudkundige systeem, de Orafin-boekhouding. Die kinderkwalen zijn na 3 jaar allicht uitgezeikt. Nu de sector opnieuw met het probleem wordt geconfronteerd, wil ik peilen naar de oorzaak ervan, en wil ik vooral horen hoe u dit soort vertragingen wilt vermijden. Ze stoken immers niet met uw ambitie – die ook wordt verwoord in uw beleidsnota – voor een performante, voorspelbare en betrouwbare overheidsadministratie.

Op zoek naar een verklaring zette de Vlaamse minister van Cultuur me alvast op het volgende spoor. ‘U weet dat er een begrotingsrichtlijn is, die onder meer bepaalt dat het budget voor het effectief uitbetalen van dossiers, maandelijks gelimiteerd is. Dat veroorzaakt voor een aantal dossiers soms vervelende vertragingen.’

Ik probeer dit toe te lichten, maar het gaat om een massa dossiers. Vaak gaat het om zogenaamde facultatieve uitgaven die niet bij decreet zijn geregeld. Ik denk hierbij aan de gelden van de Nationale Loterij of gelden die zijn toegekend bij reglement of ad nominatim. Deze morgen kreeg ik nog een bericht van een instelling die de middelen van de Lotto 2003 nog niet ontvangen heeft. Ik krijg een beetje de indruk dat de overheid soms vergeet dat facultatieve uitgaven dikwijls levensnoodzakelijke ontvangsten zijn voor de betrokkenen. Dat is zeker het geval in de culturele sector waar alle subsidies – groot of klein, decretaal of reglementair, facultatief of projectmatig – onmisbaar zijn om personeel

Vanackere

en werking te betalen. Als het probleem daartoe beperkt bleef, zou ik dat niet fijn vinden, maar ik zou een verklaring hebben.

De vertragingen blijven echter niet beperkt tot de facultatieve uitgaven, ook de uitbetaling van decretalesubsidies loopt ernstige vertraging op bij meer dan de helft van de organisaties in de sociaal-culturele en de muziek- en podiumkunstensector! Zo werd het vierde voorschot aan de sociaal-culturele organisaties dat volgens het uitvoeringsbesluit voor het einde van september moet worden betaald, pas begin december uitbetaald, met ernstige financiële problemen tot gevolg voor de betrokken organisaties. Een periode van 3 maanden prefinancieren of overbruggen, is voor kleine – of zelfs grotere – organisaties niet evident.

Ik geef nog een ander voorbeeld. Volgens de uitvoeringsbesluiten bij het muziek- en podiumkunsten-decreet moet begin januari, respectievelijk de eerste en de derde, een voorschot op het subsidiebedrag van 22,5 respectievelijk 25 percent worden betaald. Tot op vandaag wachten zo'n 60 percent van de organisaties nog steeds op deze broodnodige subsidies. Voor een instelling zoals de KVS gaat het over een kwart van de subsidies, namelijk 400.000 euro. Dit betekent dat de meeste organisaties dure overbruggings- en kaskredieten hebben moeten aangaan, wat hun bankkosten aanzienlijk opdrijft.

Ik illustreer nogmaals. Een middelgrote organisatie in de podiumkunstensector besteedt de afgelopen jaren – het is een recurrent probleem – jaarlijks 6 à 7.000 euro aan kaskredieten, en daarbovenop nog boetes voor laattijdige betalingen aan RSZ, verwijlresten voor facturen die te laat worden betaald, enzovoort. Bovendien is de informatie die wordt verschaft over de reden van de vertraging zeer uiteenlopend en ongelijk van kwaliteit om het zo uit te drukken. Wellicht bent u daar niet voor verantwoordelijk, mijnheer de minister, ik schets gewoon de situatie. Een organisatie op zoek naar een overbruggingskrediet heeft echter een correct en officieel document nodig.

Jammer genoeg moet ik het ook nog hebben over de uitbetaling van de projectsubsidies in de muzieksector. Daar zitten we helemaal met een relatief catastrofale situatie. Sommige mensen wachten nog op hun geld voor de periode september-december

2004, terwijl de meeste projecten inmiddels zijn afgelopen. Er zijn instellingen die projecten hebben georganiseerd waarvoor ze 12 maanden later de beloofde subsidies nog niet gezien hebben. Door de kleinschaligheid van veel van deze projecten, hebben zij vaak geen andere inkomsten en dus gaan ze desnoods zelfs privé-leningen aan om toch maar de kosten te kunnen dekken.

Helemaal dramatisch gaat het eraan toe bij de uitbetaling van de zogenaamde VIA-kredieten die onder andere de regularisatie van de ex-DAC'ers moeten vergoeden. Dit is veel te technisch om in detail op in te gaan, maar het komt erop neer dat in sommige gevallen de afrekening voor 2003 nog niet werd betaald, evenmin als de derde en vierde schijf voor 2004. Voor één organisatie kunnen achterstallige subsidies al snel oplopen tot meer dan 7.000 euro, een niet geringe som voor een kleine organisatie, om nog maar te zwijgen over de gevolgen voor de betrokken personeelsleden. Zij krijgen, conform de afspraken daarover in de CAO, geen eindejaarspremie zolang de overheid de subsidies daarvoor niet heeft betaald. Een en ander beïnvloedt dan ook de eindejaarssituatie van die gezinnen.

De culturele organisaties moeten – terecht denk ik – allerlei deadlines naleven om hun erkenning en/of subsidies te bekomen en/of te behouden. Zij kunnen daarom moeilijk aanvaarden dat diezelfde Vlaamse overheid haar eigen decretale verplichtingen niet nakomt. Hun eis voor financiële compensaties is begrijpelijk, en zet nog sterker in de verf dat we niet goed bezig zijn. De Vlaamse overheid zal met deze vertragingen uiteindelijk alleen maar de banken aan duurdere kredieten helpen. Het lijkt me intelligenter om tijdig te betalen. Dit heeft een impact op de schuldpositie van de Vlaamse Gemeenschap. Ik ben op de hoogte van de contraintes inzake onze budgettaire engagementen ten aanzien van de andere overheden, maar dat kan geen reden zijn om onze beloftes niet na te komen.

Mijnheer de minister, we kunnen hiermee het theoretisch concept van de impliciete schuld wat plausibler maken. Vaak zien we in deze commissie de impliciete schuld als een getal in de begrotingstabel en de betrokkenen als abstracte organisaties. Mijn rondvraag heeft me geleerd dat het om de lonen van mensen gaat en om de inkomens van gezinnen, die trouwens ook hun financiële deadlines moeten naleven.

Vanackere

Ik probeer niet in boutades of anekdotiek te vervallen. Eén instelling had haar laatste subsidies ontvangen in oktober en die waren bedoeld voor het derde trimester. Ik kan u de details bezorgen. De lonen van januari werden betaald met een kaskrediet. De bankier liet uitdrukkelijk verstaan dat een tweede kaskrediet niet mogelijk is. De instelling hoopt dat ze eind februari haar geld krijgt zodat ze het loon van haar zeven personeelsleden voor februari kan uitbetalen. Ik weet dat dit allemaal wel in orde komt en ik weet dat de goodwill aanwezig is, maar intussen kan de sector dit soort stress missen als kiespijn. Dit is geen betrouwbaar beleid. Het gaat hier niet alleen over getallen, maar ook over correct besturen.

Mijnheer de minister, waarom werden de aangekondigde termijnen niet gerespecteerd bij het storten van de culturele subsidies, in het bijzonder maar niet alleen, voor de subsidies die decretaal geregeld zijn? De vertragingen hiervoor kan ik niet begrijpen. Andere subsidies zijn niet decretaal geregeld, maar daar bestaan duidelijke afspraken over en die worden ook niet gerespecteerd.

Heeft die achterstand te maken met de zogenaamde L-code in de begrotingstabel? De L-code verwijst naar uitgaven die betrekking hebben op lonen. Ze biedt enige bescherming door ervoor te zorgen dat de overheid hoe dan ook doorstort. Zo ja, wie beslist er – en op basis van welke criteria – over de toekenning van deze code? Hoe verklaart u het verschil tussen de subsidies voor het muziektheater die geen L-code kregen en die voor de kunstencentra die wel de code kregen? Toch werden beide subsidieregelingen ingevoerd door hetzelfde decreet en hebben ze allebei betrekking op dezelfde soort uitgaven, namelijk loonuitgaven.

Zal de Vlaamse Regering – of de individuele ministers – de organisaties financieel compenseren voor de door hen gemaakte extra kosten van kaskredieten en uitstel van betalingen? Welke structurele maatregelen kunnen we nemen om dergelijke vervelende en onaanvaardbare betalingsachterstanden te vermijden?

De voorzitter: Minister Van Mechelen heeft het woord.

Minister Dirk Van Mechelen: Dames en heren, mijnheer Vanackere, ik zou het mezelf gemakke-

lijk kunnen maken met het antwoord dat u deze vraag aan de minister van Cultuur moet stellen. Ik heb met veel interesse naar uw reprimande geluisterd, maar u zit in de verkeerde commissie. U moet zich tot een andere minister richten.

De heer Steven Vanackere: Ik zal deze vraag aanstaande donderdag aan de minister van Cultuur stellen. Ik dacht dat u misschien enkele tips kon geven om het debat van donderdag te verrijken.

Minister Dirk Van Mechelen: Mijnheer Vanackere, wie mij kent, weet dat ik parlamentslid ben in hart en nieren. Ik sta altijd ter beschikking van het parlement, maar u mag niet overdrijven. Laat me maar bij mijn bevoegdheden blijven, dat zijn er meer dan genoeg.

Mevrouw Van Hecke had 3 jaar geleden wel een punt: er waren toen vertragingen in de betalingen door het falen van het Orafin-systeem. Dat systeem werd door mijn voorganger, mevrouw Demeester, besteld. Het voldeed absoluut niet aan de verwachtingen. Over Orafin is toen genoeg gepraat. Ik heb aan mevrouw Van Hecke gedetailleerd uitgelegd waar de fouten in het systeem zaten. Ik moest toegeven, net als de administratie, dat het systeem niet werkte.

Ik ben bereid om het debat voor de achthonderdste keer aan te gaan, maar dit heeft niets te maken met impliciete schuld. Ik zal dat proberen duidelijk te maken.

U wijst in uw vraag nogal direct en letterlijk op een causaal verband tussen het niet-respecteren van de termijnen – of de ordonnanciering – van uitbetaling van de subsidies aan de culturele sector en de begrotingsrichtlijn die in de loop van 2004 van kracht was. U hebt die stelling in uw mondelinge vraag enigszins afgezwakt, maar dat hebt u gezegd. Ik krijg de indruk dat ik weer in een andere legislatuur beland ben, met een andere regering en een andere oppositie. Ik zal deze aantijging voor de laatste keer weerleggen.

Ter verduidelijking zal ik, voor wie het niet wist of niet kon weten, nog even aangeven wat de modaliteiten van de begrotingsmaatregel waren. Net zoals in 2003 werd ook in 2004 een begrotingsrichtlijn opgelegd aan de administraties. Het vastleggingsritme – niet het ordonnancieringsritme – werd in deze begrotingsrichtlijn beperkt tot één dertiende

Van Mechelen

per maand. In 2003 hadden we ontdekt dat er in tegenstelling tot het verleden een discrepantie was tussen de inkomende en uitgaande cash flows. Met dat vastleggingsritme wilden we die twee stromen beter op elkaar afstemmen, wat gelukt is in 2003 en 2004. Ik verwijz hiervoor naar de evolutie van het netto te financieren saldo. Om toch de nodige flexibiliteit te bieden werd in de beide begrotingen meteen een eerste schijf van vier dertienden vrijgegeven voor de periode januari 2004 tot april 2004. Pas vanaf de maand mei werd in een maandelijks vrijgave voorzien.

De begrotingsrichtlijn 2004 was bovendien minder stringent dan die van 2003. Die laatste werd immers getroffen in juli 2003 op een moment dat de discrepantie fundamenteel vaststond. De collega-ministers voelden zich geroepen om hun begroting tijdig vast te leggen en te ordonnanceren, maar ze waren iets minder zorgvuldig bij het bewaken van het ontvangstenritme voor hun ontvangsten.

Tot juli 2004 was de geldende begrotingsrichtlijn zeker minder stringent voor de culturele sector. U kunt daarover enkele interpellaties aan minister Van Grembergen nalezen. Het betrof een zeer beperkt volume aan kredieten in zijn geheel. Er waren tal van vrijstellingen, zeker voor alles wat enigszins met lonen te maken had. Uit de tabel die ik ter beschikking zal stellen van het commissiesecretariaat, blijkt zelfs dat er tot juli voor deze basisallocaties van Cultuur totaal geen sprake was van enige blokkering ingevolge de begrotingsrichtlijn die was uitgevaardigd in 2003 en 2004 en werd bekrachtigd door de Vlaamse Regering. Ze waren allemaal, zonder uitzondering, vrijgesteld, net omdat het hier vaak in hoofdzaak ging om lonen. Er was in een beperking voorzien van het vastleggingsritme op programmaniveau – dat was een bijkomende versoepeling – waardoor vaak zeer flexibel kon worden geschoven met de basisallocaties.

Een minister kon in zijn pakket de besparingen of afremmingen van de uitgaven leggen waar hij wilde. De minister kon dus kiezen welke basisallocaties hij maximaal zou uitputten en welke hij zou afremmen, op voorwaarde dat op programmaniveau de doelstelling werd gehaald. Alle specifieke basisallocaties waarnaar u verwijst, vielen onder die vrijstelling. Zo waren ook de basisallocaties gelieerd aan het muziekdecreet, het podiumkunsten-

decreet, het decreet betreffende sociaal-cultureel volwassenenwerk vrijgesteld, alsook de basisallocaties met betrekking tot de VIA-middelen. Dit betekent dat de bevoegde administratie de kredieten op deze basisallocaties volledig en tijdig kon vastleggen vermits ze waren vrijgesteld.

In het voorjaar 2004 vonden dan de verkiezingen plaats. Op 7 juli 2004 werd tijdens het formatie-overleg op vraag van de formateur en huidig minister-president beslist om de reeds vroeger geïmplementeerde budgettaire beheersingsmaatregel strakker te maken, om de beleidsmogelijkheden van de nieuwe regering te vrijwaren. Concreet werden de vrijgaven van de vastleggingsmogelijkheden – van 13 tot en met eind juli – voortaan niet alleen op programmaniveau gerealiseerd, maar ook per basisallocatie toegepast. Dit geldt voor alle basisallocaties, met uitzondering van de vaste uitgaven in strikte zin. Ik heb deze richtlijn niet zelf ondertekend omdat ik me als ontslagnemend minister van Financiën niet geroepen voelde om deze nieuwe strengere begrotingsrichtlijn als onderhandelaar van de VLD uit te vaardigen.

Concreet betekent dit dat in een aantal gevallen ook die basisallocaties die onder de eerste begrotingsmaatregel vrijgesteld werden, nu wel werden geblokkeerd. De impact voor de culturele sector is slechts marginaal omdat op de meeste basisallocaties al het merendeel van de kredieten was vastgelegd. Van de 138,2 miljoen euro ingeschreven kredieten was er tot juli niets geblokkeerd en vanaf midden juli werd dat 30,5 miljoen euro. Bovendien had de bevoegde administratie nog eens de mogelijkheid om een afwijking aan te vragen van deze verstrenging. De afwijkingen zijn bijna steeds toegekend op voorwaarde van een goede en correcte argumentatie. De vrijstelling of mogelijkheid tot afwijking is steeds behandeld door een administratief college waar de minister en het kabinet niet bij betrokken waren. Vanzelfsprekend was het de minister die finaal de goedkeuring aan de vrijstelling gaf. Dit gebeurde onder meer in samenwerking met de administratie Begroting en de Inspectie van Financiën die de billijkheid van de aanvraag tot afwijking puur administratief-technisch onderzochten.

Dit houdt in dat het opnieuw, in tegenstelling tot wat er wordt gesuggereerd, om een beperking op vastleggingen gaat en niet op ordonnanceringen. De uitbetalingen zelf zijn nooit geblokkeerd. Voor

Van Mechelen

het begrotingsjaar 2005 kan er al helemaal geen oorzakelijk verband meer zijn tussen de vertraagde uitbetaling en de begrotingsrichtlijn, aangezien die vanaf 1 januari 2005 volledig is opgeheven. De Vlaamse Regering heeft beslist dat nu nog enkel een trimesteriële vrijgave van de investeringskredieten geldt. Ik veronderstel echter dat dit weinig verband houdt met de betalingen van werkings-subsidies aan de culturele sector.

Dan ga ik in op de mystieke L-code. De achterstand heeft niets te maken met het begrip 'L-code' in de begrotingstabel. Deze code diende net om subsidies met een hoog loonaandeel vlot te kunnen blijven uitbetalen. Ze werden dus van rechtswege vrijgesteld. De L-code werd toegekend indien het loonaandeel minimaal 65 percent bedroeg. Bij elke begrotingsronde wordt aan de functioneel bevoegde departementen, ministers en kabinetten gevraagd of er zich aanpassingen van de codering opdringen. Indien geen aanpassingen aan de codes worden gevraagd, worden ze niet doorgevoerd.

In 2003, toen de begrotingsrichtlijn werd ingevoerd, bleek dat een aantal kredieten niet zo zorgvuldig waren ingeschreven. Het is erg interessant om na te gaan welke subsidies eigenlijk verkapte loontoelages zijn en welke werkelijk werkingssubsidies zijn. Wie de test wil doen, kan vrij snel in de begroting ontdekken wat een L-code betekent. We werken meer dan ooit transparant op het vlak van aanwending van financiële middelen. Ik heb in de loop van september met de huidige minister van Cultuur een boeiende oefening gedaan naar aanleiding van zijn besparingsronde. Ik heb lijn per lijn, subsidie per subsidie, post per post met hem doorgenomen en dat leidde tot boeiende debatten. Het al dan niet toekennen van een L-code gebeurt autonoom door de administratie. Als blijkt dat er fouten zijn, wordt dat gesignaleerd en boekhoudkundig aangepast.

Over de financiële compensatie moet u de minister van Cultuur ondervragen. Als dat het geval is, zal dat tijdens de debatten over de budgetcontrole ter sprake komen.

In Vlaanderen werken we met de administratie Abafim die het begrotings- en financieel beleid stuurt. U hebt de debatten rond de beleidsnota aandachtig meegevolgd waarbij ik het systeem van

de in elkaar draaiende radarwerken heb toegelicht. Het moet duidelijk zijn dat elke minister zijn functionele bevoegdheid heeft, ook met betrekking tot de autonome werking van de boekhoudcellen van de departementen waar de ordonnanceringen gebeuren. Als minister hamer ik er al jaren op dat het niet alleen gaat over het goedkeuren van decreten, maar dat elke minister een budgettaire reflex moet hebben, zowel op het vlak van uitgaven als ontvangsten.

Mijnheer Vanackere, u vroeg naar tips. In decreten en uitvoeringsbesluiten kunnen data zijn opgenomen. Ik deel uw mening dat termijnen in decreten en uitvoeringsbesluiten verwachtingen oproepen voor organisaties. Als in een uitvoeringsbesluit staat dat een subsidie voor een bepaald percentage gestort moet worden op 3 januari, dan is dat echter onmogelijk. Dat kan niet omdat de begroting eerst moet zijn vrijgegeven en het systeem moet zijn opgestart. Op het moment dat we klaar zijn om de begroting vrij te geven, is de termijn al voorbij. Bovendien moet de bevoegde administratie voor de kredieten nog een visum aanvragen bij het Rekenhof. De termijnen in decreten en besluiten zijn niet realistisch en afdwingbaar. Ofwel wordt voorzien in een compensatie, ofwel worden de termijnen aangepast.

De deadlines moeten uitvoerbaar zijn. De administratie en de autonome boekhoudcellen moeten geresponsabiliseerd worden. We zitten daarmee op dezelfde golflengte.

Ik neem aan dat ik met dit antwoord een aantal mythes uit het verleden naar de geschiedenisboeken heb verwezen.

De voorzitter: De heer Vanackere heeft het woord.

De heer Steven Vanackere: Mijnheer de minister, ik dank u voor uw antwoord. Het is u misschien ontgaan, maar dit was geen interpellatie maar een vraag om uitleg. Ik heb deze vraag niet gesteld omdat ik al dan niet mythes in stand wil houden, maar omdat ik een aantal antwoorden van de minister van Cultuur die hij me donderdag zal geven, met gezag wil kunnen uitsluiten.

U zegt dat ik er niets van heb begrepen als ik vraag naar een causaal verband tussen een begrotingsrichtlijn en de problemen op het niveau van de uitbetaling. Ik heb echter dat verband niet gelegd, een

Vanackere

van uw collega-ministers heeft dat wel gedaan. Ik ben dan ook blij dat u met uw antwoord mij een aantal dingen helpt uitsluiten.

U hebt uitvoerig uitgelegd dat de strengere begrotingsrichtlijn niet het probleem is en dat het een kwestie van vastleggingen is en niet van ordonnanceringen. Ik blijf echter met een vraag zitten, zonder dat ik die provocatief of interpellierend wil stellen. U bent in uw positie transversaal verantwoordelijk voor wat de Vlaamse overheid int en betaalt. Ik neem aan dat u een stuk van die politieke verantwoordelijkheid mee wilt dragen. U legt terecht uit dat het onverstandig is om in decreten of beheersovereenkomsten te schrijven dat er zal worden betaald op 3 januari. Laat ons dat dan ook vermijden.

Minister Dirk Van Mechelen: Ik ben het fundamenteel oneens met uw standpunt. Op een bepaald moment is een aannemer op de VRT televisie komen zeggen dat zijn factuur niet werd betaald en dat dat te maken had met de begrotingsrichtlijn. Het ging om een firma die een brugpijler moest plaatsen in het Schoon Schijn. We hebben dat onmiddellijk laten nakijken, en daaruit bleek dat de goedkeuring van de verrekeningsstaat niet was gebeurd door de administratie Wegen en Verkeer van Antwerpen. Als een verrekeningsstaat niet wordt goedgekeurd en er geen vorderingsstaat is, kan er geen factuur worden opgemaakt. Als er geen factuur is, kan de administratie in Brussel niet betalen.

Daar neem ik geen politieke verantwoordelijkheid voor. Ik kan wel overwegen om morgen een kwaliteitscontrole en -label in te stellen op de werking van de autonome boekhoudcellen van de verschillende departementen. Ik wil dat zelfs door externen laten doen, maar wik en weeg eerst hoe ver u daarin wilt gaan.

De heer Steven Vanackere: Nu komen we ergens. Ik wil gerust wikken en wegen. Als de overheid decreten uitvaardigt en beheersovereenkomsten afsluit waarin staat dat er zal worden betaald op 3 januari, dan ga ik met u akkoord dat dat onmogelijk is. Laat ons dat soort dingen dan ook niet goedkeuren.

Ik stel uw verantwoordelijkheid niet in het geding.

Het schijnt dat u een brede rug hebt, en sommige ministers gebruiken die weleens als argument. U hebt op een afdoende manier uitgelegd dat het wel degelijk aan hen ligt. Gewapend met dat antwoord kan ik donderdag voort. Ik neem aan dat u denkt dat ik u bekritiseer en dat u daarom geprikkeld reageert. Ik probeer gewoon enkele hypothesen te toetsen en u weerlegt ze met veel verve. Dat is goed.

Ik wil nog één ding zeggen. Dit gesprek heeft een beetje te veel de allure gekregen van: wie heeft het gedaan? Wie is de schuldige? Dat is voor de betrokken instellingen – en ik hoop dat u het met me eens bent – een vruchteloos en steriel debat. We moeten ervoor zorgen dat we ons niet op de schuldvraag richten, maar op een oplossing. Wie het schoentje past, trekke het aan. De hele Vlaamse overheid is tekortgeschoten. Ze is haar engagementen tegenover de culturele sector niet nagekomen. Ik hoop, mijnheer de minister, dat u dit samen met mij betreurt. De Vlaamse overheid moet een wijze houding aannemen, zich voorbeeldig gedragen en dus haar verplichtingen nakomen.

Ik ken niet de exacte context. Als een bedrag voor een heel jaar vastgelegd is en voor het laatste kwartaal is nog niet tot ordonnanciering overgegaan, dan zitten we technisch gezien met een impliciete schuld. Ik beweer niet dat dit intentioneel is!

Minister Dirk Van Mechelen: Een minister vraagt vastleggings- en betaalkredieten, waarover wordt onderhandeld bij de begrotingsbesprekingen. Er zijn objectieve elementen om in een aantal domeinen de vastleggingskredieten hoger te bepalen dan de betaalkredieten. Het is wel degelijk de politieke verantwoordelijkheid van de vakminister om indien nodig een bijsturing te doen. Hij mag de situatie niet laten escaleren, noch laten aanslepen. Ik kan u zeggen dat ik heel wat puin moet ruimen.

De heer Steven Vanackere: Ik dank u voor de leerrijke gedachtewisseling, mijnheer de minister.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

– *Het incident wordt gesloten om 15.28 uur.*

HANDELINGEN

De handelingen zijn het woordelijk verslag van de plenaire vergaderingen en van de in openbare commissievergaderingen gehouden interpellaties en vragen om uitleg.

Ze worden in twee edities uitgegeven:

- de eerste, met witte kaft, bevat de handelingen van de plenaire vergaderingen;
- de tweede, met witte kaft en met bovenaan links de letter C met een chronologisch volgnummer, de vermelding van de commissie met het volgnummer van de vergadering per commissie, bevat de handelingen van de in openbare commissievergaderingen gehouden interpellaties en vragen om uitleg. Per commissie en per vergadering wordt een editie van de handelingen uitgegeven.

FIN : Commissie voor Algemeen Beleid, Financiën en Begroting
SFIN : Subcommissie voor Financiën en Begroting
BRU : Commissie voor Brussel en de Vlaamse Rand
BIN : Commissie voor Binnenlandse Aangelegenheden, Bestuurszaken, Institutionele en Bestuurlijke Hervorming en Decreetevaluatie
WON : Commissie voor Wonen, Stedelijk Beleid, Inburgering en Gelijke Kansen
BUI : Commissie voor Buitenlands Beleid, Europese Aangelegenheden, Internationale Samenwerking en Toerisme
OND : Commissie voor Onderwijs, Vorming, Wetenschap en Innovatie
CUL : Commissie voor Cultuur, Jeugd, Sport en Media
WEL : Commissie voor Welzijn, Volksgezondheid en Gezin
ECO : Commissie voor Economie, Werk en Sociale Economie
SWAP : Subcommissie voor Wapenhandel
LEE : Commissie voor Leefmilieu en Natuur, Landbouw, Visserij en Plattelandsbeleid en Ruimtelijke Ordening en Onroerend Erfgoed
SLAN : Subcommissie voor Landbouw, Visserij en Plattelandsbeleid
OPE : Commissie voor Openbare Werken, Mobiliteit en Energie

